

ประโยค ป.ธ. ๔
แปล มคอเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

๑. รูปยสิกขาปทวณณนาทีสุ สีลวโต อปจจเวกขิตปริโกโก
อิมปริโกโก นามาติ วุตตํฯ ยถา हि อิมายโก อตตโน รุจिया อิจฉิตํ
ปเทสํ คนคฺคํ น ลภติ เอวํ อิมปริโกคยฺตุโต โลกโต นิสฺสรฺติคฺคํ น ลภตีติ
ตญฺญีกาฯ

ตสฺมา ยถาวุตตมาทีนํว สมนฺปสฺสนฺเตน ปจฺจยา ปจฺจเวกขิตพฺพาวฯ
ปจฺจเวกขณฺเตน จ กาลตฺตये ปจฺจเวกขิตพฺพํฯ ตตฺถ ปฏฺฐิตากาลे ยถา-
ปจฺจยํ ปวตฺตมานํ ชาติมตฺตเมเวตํ ยทิทํ จีวรนฺตยาทีนา ชาติปจฺจเวกขณ-
วา สพฺพานิ ปน อิมานิ จีวรานิ อชฺชิจฺฉนียานีตฺยาทีนา ปฏฺฐิตปจฺจเวกขณ-
วา สกิมฺปิ ปจฺจเวกขิตพฺพํฯ เอวํ ปจฺจเวกขิตฺวา จปีตานญฺหิ ปฏฺฐิตากาลโต
อุทฺธํ ปริโกโก อนวชฺไชว อธิจฺฉหิตฺวา จปีตปตฺตจีวรานํ วยฯ ปจฺจเวกขณาย
อาทิสฺสุทฺธิทสฺสนปรเมตํ น ปริโกคกาลे ปจฺจเวกขณปฺปฏฺฐิกฺเขปปริฯ ตสฺมา
ปริโกคกาลे ปฺน ปจฺจเวกขิตพฺพํฯ ตตฺถ हि ปฏฺฐิสงฺขา โยนิโส จีวรํ
ปฏฺฐิสฺวามีตฺยาทีนา ตํจณฺกปจฺจเวกขณเณ ปริโกคสมํ ปจฺจเวกขิตพฺพํฯ

วุตตณฺจจฺจกถาสฺ จีวรํ ปริโกเค ปริโกเค ปจฺจเวกขิตพฺพํ
ปีณฺหปาโต อาโลเป อาโลเป เสนาสนํ ปริโกเค ปริโกเคติฯ

๒. วิสุทฺธิมคฺคญฺญีกายํ จีวรํ กายโต โมเจตฺวา ปริโกเค เสนาสนํ
ปริโกเค ปริโกเค ปเวเส ปเวเสติ วุตตํฯ รูปยสิกขาปทวิมตีวินทนิยฺนตฺ
ปริโกเคติ กายโต โมเจตฺวา ปริโกเคฯ ปริโกเคติ อุทกปตฺนญฺจานโต
อนฺโต ปเวสเน นิสีทนสยเนสุ จาติ วุตตํฯ

สเจ ปริโกคกาลे ปจฺจเวกขิตฺคฺคํ น สกฺโกติ ปริโกคโต ปจฺจกกาลे
อชฺช มยา อปจฺจเวกขิตฺวา ยํ จีวรํ ปริภุตฺตนฺตยาทีนา อตีตปจฺจเวกขณ-
เอกกขตฺตุมฺปิ ปจฺจเวกขิตพฺพํฯ

วุดตณจ วิสุทฺธิมคฺคกฐิกายํ ตถา อสกุโกนฺเตน ยถาวุดตกาลวิเสสวเสน
 เอกสฺมี ทิวเส จตุกฺขตฺตํ ติกฺขตฺตํ ทฺวิกฺขตฺตํ สกึเยว วา ปจฺจเวกฺขิตพฺพนฺตํ ๑
 ตตถ ตถาติ ปรีโถคกาลเถ ปจฺจเวกฺขิตนฺตยตฺโถ ๑ ยถาวุดตกาลวิเสส
 นาม ปรีโถคกาลโต ปรี ปุเรกตฺตํ ปจฺจนาภตฺตํ รัตติยา ยามตฺตยณจ ๑
 อิทณจ เสสปจฺจเยสุ ยุชฺชติ ๑ เกสชฺชนฺตํ ปฏฺฐิตากกาลเถ ปจฺจเวกฺขิตวาปี
 อปจฺจเวกฺขิตวาปี ปรีโถคกาลเถ ปจฺจเวกฺขิตพฺพเมว ๑ เตน วุดตํ อญฺจกถาส
 เกสชฺชสฺส ปฏฺฐิคฺคหณเปปี ปรีโถคเปปี สติปจฺจยตา วญฺญุตติ ๑ เอวํ สนฺเตปี
 ปฏฺฐิคฺคหณเส สตี กตฺวา ปรีโถเค อกโรนฺตสฺเสว อาปตฺติ ปฏฺฐิคฺคหณ ปน
 สตี อกตฺวา ปรีโถเค กโรนฺตสฺส อนาปตฺตีติ ๑

สติปจฺจยตา วญฺญุตตีติ ปจฺจเวกฺขณสฺสติยา ปจฺจยตฺตํ ลทฺฐํ วญฺญุตติ ๑
 ปฏฺฐิคฺคหณเส จ ปรีโถเค จ ปจฺจเวกฺขณสฺสติ อวสฺสํ ลทฺฐพฺพาติ ทสฺเสติ ๑
 เตนานห สตี กตฺวาติอาทินฺติ วิมตีวินอนฺนํ ๑

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔

แปล มครเป็นไทย

๑. ในอรรถถาฐปิยสิกขาบทเป็นต้น ท่านกล่าวว่า การบริโภคปัจจัย ที่ภิกษุผู้มีศีลมิได้พิจารณา ชื่อว่า การบริโภคหนี่ ๑

ฎีกาฐปิยสิกขาบทนั้นว่า เหมือนอย่างลูกหนี่ ย่อมไม่ได้ เพื่อจะไปยังถิ่นฐานที่ตนปรารถนา ตามความชอบใจได้ ฉนั้นใด ภิกษุผู้ประกอบด้วยการบริโภคหนี่ ย่อมไม่ได้ เพื่อจะออกไปจากโลก ฉนั้น ๑

เพราะฉะนั้น ภิกษุผู้เมื่อเห็นโทษตามที่กล่าวแล้ว ฟังพิจารณาปัจจัยทั้งหลายแท้ ๑ แต่เมื่อจะพิจารณา ฟังพิจารณา ในกาลทั้ง ๓ ๑ บรรดากาลทั้ง ๓ นั้น ในกาลได้ ฟังพิจารณา แม้คราวเดียว ด้วยธาตุปัจจเวกขณะ เป็นต้นว่า จีวรนี้ สักว่าเป็นธาตุเท่านั้น เป็นไปตามปัจจัย ก็ได้, ด้วยปฏิภูมปัจจเวกขณะ เป็นต้นว่า ก็จีวรเหล่านี้ทั้งหมด เป็นของไม่น่าเกลียด ก็ได้ ๑ แท้จริง การบริโภคปัจจัยที่พิจารณาอย่างนั้นแล้วเก็บไว้ ต่อจากกาลได้ หาโทษมิได้เลย อุจการใช้สอยบาตรและจีวรที่อธิฐานแล้วเก็บไว้ ฉะนั้น ๑ การพิจารณาในกาลได้นั้น เป็นการแสดงความหมัดจดในเบื้องต้น แห่งสติเครื่องพิจารณาเป็นเบื้องต้น หาใช่ห้ามการพิจารณา ในกาลบริโภคเป็นเบื้องต้นไม่ ๑ เพราะฉะนั้น ในกาลบริโภค ฟังพิจารณาอีก ๑ ก็ในกาลบริโภคนั้น ฟังพิจารณาพร้อมด้วยการบริโภค ด้วยตั้งขณิกปัจจเวกขณะว่า ปฏิสงฺขา โยนิโส จีวรํ ปฏิเสวามิ (เราพิจารณาโดยแยกกายแล้วใช้สอยจีวร) เป็นต้น ๑

ก็ในอรรถถาทั้งหลาย ท่านกล่าวว่า จีวร ภิกษุฟังพิจารณาทุกขณะที่ใช้สอย, บิณฑบาต ฟังพิจารณาทุกคำกลืน, เสนาสนะ ฟังพิจารณาทุกขณะที่ใช้สอย ๑

๒. ในฎีกาปกรณ์วิเสสวิสุทฺธิมรรค ท่านกล่าวว่า จีวร ภิกษุฟังพิจารณาในขณะที่เปลื้องจากกายแล้วจึงใช้สอย (อีก), เสนาสนะ ฟังพิจารณาทุกขณะที่ใช้สอย คือทุกขณะที่เข้าไป ๑

ส่วนในฎีกาวิมตวิโนทนีแห่งรัฐปิยสิกขาบท ท่านกล่าวว่า บทว่า **ปริโภาค** คือในขณะที่เปลื้องออกจากกายแล้วใช้สอย (อีก) ๑ บทว่า **ปริโภาค** คือในขณะที่เข้าไป ภายในแต่ช่ายคา และในขณะที่นั่งและนอน ๑

ถ้าภิกษุไม่สามารถพิจารณา ในกาลบริโภาคได้ไซ้ ภายหลังแต่กาลบริโภาค พึงพิจารณา แม้คราวเดียว ด้วยอดีตปัจเจกขณะว่า **อหุข มยา อปจฺเจวเกจฺจิวา ยํ จีวรํ ปริภุคฺคํ** (วันนี้เราไม่ได้พิจารณาแล้วใช้สอยจีวรใด) เป็นต้น ๑

ก็ในฎีกาปกรณ์วิเสสวิสุทฺธิมรรค ท่านกล่าวว่า ภิกษุเมื่อไม่สามารถ (พิจารณา) อย่างนั้น พึงพิจารณา วันหนึ่ง ๔ ครั้ง ๓ ครั้ง ๒ ครั้ง หรือครั้งเดียว ก็ได้ ด้วยสามารถกาลวิเสส ตามที่กล่าวแล้ว ๑

บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า **ตถา** ความว่า เพื่อพิจารณา ในกาลบริโภาค ๑ ก่อนฉันข้าวก็ดี ภายหลังฉันข้าวก็ดี สามยามแห่งราตรีกิจิ นอกจากกาลบริโภาค ชื่อว่า กาลวิเสสตามที่ กล่าวแล้ว ๑ กิจิอดีตปัจเจกขณะนี้ เหมาะสม ในปัจฉัยที่ เหลือ ๑ ส่วนเกสฺซ ในกาลได้ ภิกษุพิจารณาก็ตาม ไม่พิจารณาก็ตาม (แต่) ในกาลบริโภาค พึงพิจารณาโดยแท้ ๑ ด้วยเหตุนี้ ในอรรถกถาท้งหลาย ท่านจึงกล่าวว่า ความมีสติเป็นปัจฉัย ทั้งในกาลรับ ทั้งในกาลบริโภาคเกสฺซ ก็ควร ๑ แม้เมื่อมีสติเป็นปัจฉัยอย่างนั้น ภิกษุทำสติ ในกาลรับ (แต่) ไม่ทำใน กาลบริโภาคเลย เป็นอาบัติ แต่ภิกษุไม่ทำสติ ในกาลรับ ทำในกาลบริโภาค ไม่เป็นอาบัติ ๑

ฎีกาวิมตวิโนทนีว่ คำว่า **สติปจฺเจยฺตา วฏฺฏกฺคิ** ความว่า ภิกษุได้ความ มีสติเครื่องพิจารณาเป็นปัจฉัย ก็ควร ๑ พระอรรถกถาจารย์ แสดงว่า ภิกษุ พึงได้สติเครื่องพิจารณา ทั้งในกาลรับ ทั้งในกาลบริโภาค โดยแท้ ๑ ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงกล่าวว่า **สติ กตฺวา** เป็นอาทิ ๑